

İktisadi Düşünce Tarihi

Dikkat Dikkat Sayın Seyirciler Not Hakkındaki Aşağıdaki Not`a Bakınız Yoksa Ters Teper .

Notlar hocanın derste(2007-2008) anlattığı kısımlardan derlenmiş ve Gülten Kazgan'ın "İktisadi Düşünce Tarihi" kitabı ile Vural Savaş'ın "İktisatın Tarihi" adlı kitaplarından da faydalanılarak zenginleştirilmiştir. Hazırlanan bu notun ticari hiçbir beklentisi yoktur. Tamamen sevap amaçlı olup bilimsel kaygıdan oldukça uzak olmayı seçmiştir. ☺ Eksik gedik yanlış v.s için Fatih Kansoy kansoy@gmail.com,

Başarılar,

J.S.Mill

- Ne tam bir klasik iktisatçı ne de tam bir sosyalisttir. Sosyalizmden ciddi etkilenmeleri olmuştur.
- İşçi ücretlerinin artmasını ücret fonunun artmasına yahut işçi sayısının azaltılmasına bağlayan Mill bu fonun kolay şekilde artmayacağı için işçi ücretlerinin artması için işçilerin işten çıkarılmasını önermiştir.
- Sosyalist düşünürlerden etkilendikten sonra bu görüşünden vazgeçmiştir.
- * Mill özel mülkiyetin sınırlandırılması taraftarıdır.
- Marx tarafından ütöpik sosyalist olarak adlandırılan iktisatçılar arasındadır.
- * Ücretli işçilikten kooperatifçiliğe geçilmesini savunmuştur.

Klasik Okul Öğretileri Genel Hatları

- Evrenselcilik
- Tümden gelim yöntemi
- Soyutlayıcı bakış açısı
- Homoekonomikus savunması

Tarihçi Okul

Klasik öğretiyi eleştiri olarak ortaya çıkmıştır. Klasik okulun varsayımlarına getirdiği eleştiriler ise :

- Evrenselcilik Üzerine: Her zaman her yerde değişmez iktisat kanunları yoktur. Tarih içinde farklı dönemlerde farklı ekonomik yapılar vardır. Her ülkenin kendine has iktisadi sistemi olduğu için bu yaklaşım doğru değildir.
- Tümden Gelimciliğe: Tümden gelim metodu yerine tüme varım yöntemini benimsemişlerdir. Teorilerini oluştururken olaylardan teorilere gidilmelidir anlayışı hakimdir.
- Soyutlamacılığa: İktisat anlayışının tarihsel olaylara ve ilişkilerden ve gerçeklere dayandırılarak oluşturulmasını savunmuşlardır.
- Homoekonomikus: İnsanların sadece kendi maddi çıkarları peşinde koşmadıklarını ve itibar görme, görev arzusu, hizmet aşkı, yardımlaşma gibi hasletlerle hareket eden bireylerin olduğunu savunmuşlardır.
- Eski Tarihçi ve yeni/genç tarihçi okul olmak üzere ikiye ayrılırlar
- Schomoller, Sombart, ve Weber önemli isimleri arasındadır
- Sombart kapitalizmin kaynağını Yahudilikle, weber ise Protestanlıkla açıklar
- Bu okula göre gerçeklere dayanmayan iktisat teorisi ütopyadan ibarettir.
- * Ekonomiye devletin müdahalesine olumlu bakarlar. Bu yüzden kimi çevrelerce sosyalist olarak adlandırılırlar.
- İktisadi liberalleşmeye karşı görüşler ortaya atmışlardır.
- ❖ Sanayi devrimiyle birlikte Avrupa yeni bir çağa giriyor. Bu çağın en önemli özelliği üretimin, imalatın makineyle yapılmasıdır.
- ❖ Sanayi kapitalizmi çağının en önemli iktisadi göstergesi fabrika sisteminin inşa edilmiş olmasıdır.
- ❖ Fabrika sisteminin çok önemli sosyal sonuçları olmuştur. Sınıflar ortaya çıkmış ve sınıfsal mücadeleler başlamıştır

İktisadi Düşünce Tarihi

- ❖ Başta İngiltere olmak üzere tüm Avrupa da gelişme ve refah artışları gözlemlenmiştir. Ancak gelir dağılımında istenilen şekilde adil dağıtım olmamıştır.
- ❖ Gelir dağılımının neden olduğu bu eşitsizlik nedeniyle İngiltere başta olmak üzere Almanya ve Fransa gibi ülkelerde çok ciddi eleştiriler gelmiştir.
- ❖ Bu eleştirileri tek bir çatı altında toplamak mümkün değildir. Ancak sınıflandırılabilir. Örneğin bazı eleştiriler sosyal reformlarla bu eşitsizliğin giderilebileceğini düşünürken bazıları ise sistemin toptan değişmesi gerektiğini dile getirmişlerdir.

Sismondi:

- ✓ İçinde yaşadığı toplumun gerçeklerine eğilip krizlerin nedenini bulmaya çalışmıştır
- ✓ Klasiklerin zaman ve mekandan sıyrılmış soyutlamalarına karşı çıkarak liberal öğretiyi eleştirmiştir
- ✓ Sistemde tam istihdam dengesinin kendiliğinden oluşmadığını söyleyerek iktisadi krizleri inceleyen ilk iktisatçı olmuştur
- ✓ Makineleşme işsizliğe ve satın alım gücünün azalmasına neden olur görüşünü benimsemiştir.
- ✓ Devletin ekonomiye müdahalesini savunmuştur.
- ✓ Üretim araçlarının özel mülkiyetine olumlu bakmıştır.
- ✓ Sistemin arızasının giderilmesi için küçük burjuvazinin oluşturulmasını istemiştir.
- ✓ Sendikalaşmanın ve makineleşmenin kontrol altına alınmasını önermiştir.

Saint Simon

- ✓ Evrimci tarih felsefesini benimsemiştir.
- ✓ Makineleşmenin insanın refahını arttıracığı görüşünü savunmuştur. Israrla sanayileşmeye önem verilmesini istemiştir.
- ✓ Sınıflar arası çatışma fikrini desteklememiştir.
- ✓ İdeal Sanayi Rejiminin liberal bir sistemde değil otorite ile gerçekleşeceğini düşünüyor ve politik devlet yerine ekonomik devlet anlayışını öne sürmüştür.
- ✓ Bilim adamlarına ve mühendislere toplumun yönetici mevkilerinin verilmesini savunmuştur.
- ✓ Özel mülkiyete karşı değil ancak mülkiyet hakkının toplumsal yararlar amacıyla kullanılması gerektiğini öne sürmüştür.
- ✓ Çalışmadan gelir getiren faiz kurumunun bir sömürü olduğunu düşünür.
- ✓ Ancak kapitalistlerin karı Saint Simona göre meşrudur.

Robert Owen

- ✓ Sosyalizm ifadesini ilk kez kullanan ve sosyal refah reformları düşünen İngiliz iktisatçıdır.
- ✓ Hürriyet ve serbest rekabet kurumlarının devlet müdahalesinden uzak olmasını sosyal adaletsizliğin nedeni olarak görmüştür.
- ✓ Üretim araçlarının mülkiyeti ortadan kaldırılmalıdır.
- ✓ Bireylerin bir araya gelerek topluluklar oluşturması gerektiğini söylemiştir. Bu birlikteliklerde her türlü üretim ve tüketicinin ortak olarak yapılmasını savunmuştur.
- ✓ Mülkiyetin özel değil ortak olmasını savunmuştur.
- ✓ Emek borsası kurarak iki yıl işletmiştir. Bu borsayı kurmadaki amaç : 1-karı ortadan kaldırmak 2-Herkes emeğine göre ihtiyaçlarını giderme imkanı vermek.
- ✓ Kendi fabrikasında çocuk işçi çalıştırılmasına izin vermemiştir.
- ✓ Sendikacılığı ve kooperatifliğin gelişiminde Owen'ın düşünceleri son derece etkili olmuştur.

İktisadi Düşünce Tarihi

- ✓ Malın adil fiyatını o malın üretim masraflarına eşit olan fiyat olarak açıklamıştır.

Charles Faurier

- ✓ İnsan ilişkilerinden Newtoncu kanunların geçerli olduğunu düşünmüştür.
- ✓ İnsanların duygu ve düşüncelerini gerçekleştirebildiği ve tatmin edebileceği imkanı bulduğunda toplumun gerçek mutluluk düzeyine ulaşacağını belirtir.
- ✓ S.Simon, Sismondi,R.Owen gibi düşünürlerin işçi sınıfını sefaletle sürüklediğini düşünür.
- ✓ Bu sefaletten kurtulmanın yolu ise üretici ve tüketicileri kapsayacak birliklerin kurulması olduğunu söyler. Bu birliklere "Phalanx" adını verir.
- ✓ Merkezi planlama yerine yerinden yönetim yaklaşımını önermiştir
- ✓ Sanayileşme yerine toprağa dönüşmesini benimsemiştir.
- ✓ Profesyonel yöneticiler yerine bireylerin kendi kendilerini yönlendirmesini savunmuştur.
- ✓ Rekabetin israfa neden olduğunu söylemiş ve rekabet aleyhine tavır almıştır.

Louis Blanc

- ✓ Fransız ihtilalinin amacına ulaşmadığını düşünmüştür. Elde edilen zenginliğin sadece burjuva ve zengin kesime yaradığını düşünür.
- ✓ Toplumdaki sınıflar arasındaki farkın birbirleriyle karşılaştırılmayacak kadar fark olmuşsa özgürlüğün hiçbir işe yaramayacağını düşünür. (Yani aç karnına özgürlük olmaz diyor 😊 adam haklı)
- ✓ Blanc`a göre eğer mülkiyet doğal bir hak olarak kabul edilecekse bu ferdi mülkiyetten ziyade Kollektif mülkiyet olmalıdır.
- ✓ Toplumda ortaya çıkan ekonomik dengesizlik ve sömürünün kaynağını rekabete dayandırır.
- ✓ Ekonomiye devlet müdahalesini savunur ve devlet için "Fakirin Bankeri" ifadesini kullanır
- ✓ Üretim sektörünün kamulaştırılmasına yönelik bir programı mevcuttur.

Pierre Joseph Prudhon (ilginç insan anarşistim diye övünüyor 😊)

- ✓ Kendisini anarşist olarak nitelendiren ilk toplumsal reformcudur ve anarşist doktrinin kurucusu olarak kabul edilir.
- ✓ Faiz ve rant gelirlerini hak edilmiş gelir olarak görür. (çelişkili insan)
- ✓ Mülkiyeti hırsızlık olarak görmüştür ve mülkiyetin her türlüüne karşı çıkmıştır.
- ✓ Prudhon`un ne olduğu belli değildir 😊 ne sosyalisttir ne liberaldir ortalığı karıştıran bir eleman
- ✓ Prudhon mülkiyetin ortadan kaldırılması önünden en büyük engel olarak devleti görür ve devletin ortadan kaldırılmasını ister. Devlet ortadan kalkmalı ki mülkiyet de ortadan kalksın
- ✓ Owen gibi oda mübadele bankası kurulmasını teklif eder
- ✓ İşçilerin birlik oluşturması fikrine karşı çıkmıştır

Karl Rodbertus

- ✓ Devletin ekonomiye müdahalesini savunur.
- ✓ Sistem olarak kapitalizmin karşısında fakat ihtilale sıcak bakmamıştır.
- ✓ Geçimlik ücret gelirlerinin toplamının, ulusal üretimin tümünü tüketmeye yetmeyeceğini dolayısı ile kriz ve savaşların tetikçisi olduğunu belirtmiştir.

İktisadi Düşünce Tarihi

Ferdinand Lassale

- ✓ Sorunların oy ile çözülebileceğine inandığı için işçi partisinin kurulmasını önermiştir.
- ✓ Kooperatifçilikten yanadır
- ✓ Ücretlerin en az geçim ücreti düzeyinde olmasını önermiştir.
- ✓ Bu yaklaşımına ise Tunç Yasası adını vermiştir. Bu yasayı ise Malthus'a dayandırarak açıklamıştır.

Karl Henrick Marx

- ✓ Kendisini bilimsel sosyalist sismondi Saint simon gibi sosyalistleri ise ütöpik sosyalist olarak nitelendirmiştir. Kendisi bunları eleştirirken başkalarının eleştirmesine şiddetle karşı çıkmıştır ☺ (Bizim kankileri ancak biz eleştiririz)
- ✓ Kapitalist sistemi işçilerin sömürüsüne dayandırılmış bir sistem olarak görür ve bu sistemdeki sorunun çözümünü sistemi tamamen terk ederek/yıkarak çözülebileceğini düşünüyor.
- ✓ Marx kapitalist sistemin eleştirisini yanlışlarını ortaya koymasına rağmen alternatif bir sistem ortaya koymaz
- ✓ Marx'a göre kölelik->Feodalite->Kapitalist Sistem->komünist sistem->sosyalist sistem şeklinde bir süreç işleyecektir.
- ✓ Marx'ın emek değer kuramı Ricordo'nun emek değer kuramına dayanır.
- ✓ Emeğin değerinin ölçüsü emeğin geçimi için gerekli olan emek zamandır.
- ✓ Gayri safi ürün: sabit sermaye(c) + artık değer (s) + değişken sermaye (v)
- ✓ Artık ürün: kar,rant,faizden meydana gelir
- ✓ Sömürü Haddi: S/V
- ✓ Artık Değer Haddi: kart+rant+faiz / ücret
- ✓ Kar haddi: S/C+V
- ✓ Marx'a göre emeğin mübadele değeri ödenir fakat kullanım değeri şerefsiz kapitalist tarafından ele geçirilir.Bu da Marx'ın moralini bozar saydırır kapitalistlere ☺
- ✓ Tarihin Sınıf Çatışmalarından oluştuğunu belirtir.
- ✓ İlerlemeci bir tarih anlayışı mevcuttur.

Henry Gossen

- ✓ Neoklasik okulun kurucularından Alman iktisatçıdır
- ✓ Maksimum refaha ulaşılması için üç kanun geliştirmiştir bunlar
  1. Azalan marjinal fayda
  2. Tatminin maksimumlaştırılması
  3. Faydanın kıtlıktan doğması
- ✓ Marjinalizmin ilk açıklayıcısıdır.

William Stanley Jevons

- ✓ İktisadın bir fizik bilimi gibi evrenselleşebilmesi için matematiğe bürünmesini önermiştir.
- ✓ Kısmi denge analizi ile fiyat oluşumuyla ilgilenmiştir.
- ✓ Jevons'a göre zevk veren veya acıyı önleyen herhangi bir eşya,hizmet veya davranış bir faydadır.
- ✓ Birey-toplum, sınıf-sınıf ilişkilerini yaptığı matematiksel tahlillerde ihmal etmiştir.
- ✓ Emek arzı teorisi vardır. İşçilerin parça baş ücret sistemine göre çalıştığını farzeder
- ✓ İngilizdir bu eleman

Carl Menger

- ✓ İktisadın yerel kimliğinin olamayacağını ve evrensel yasalara ulaşabileceğini iddia eder.

İktisadi Düşünce Tarihi

- ✓ Azalan faydayı sayısal ifadelerle açıklamaya çalışmıştır.
- ✓ Menger arz ve talebin ne tarafında belirlendiğini bulmaya çalışmıştır.
- ✓ Menger faydalı olan her şeyin mal olmadığını söylemiş ve malın dört unsurdan meydana gelebileceğini söylemiştir.
- ✓ Menger'e göre mallar alt ve üst mal olarak ayrılırlar. Ayrıca ekonomik olan ve olmayan mallar diye bir sınıflaması da vardır
- ✓ Bu abimizde Avusturya okulunun kurucusudur.

Leon Walras

- ✓ Toprağın kamulaştırılmasından yanadır.
- ✓ Walras, Jevons'un aksine değişim teorisinin temelini marjinal fayda analizini yerleştirmiştir.
- ✓ Genel denge analizini matematik olarak açıklamasıyla tanınır
- ✓ Walras emmi derki ekonomide hem mal piyasası hem de faktör piyasası aynı anda dengede olabilir. Buna da kendi ifadesi ile en anlamlı denge der.
- ✓ Walras Fransız olmasına rağmen Lozan okuluna mensuptur ve bu okulunun kurucusu sayılır.

Vilfredo Pareto

- ✓ Walras hocasına çok yağ çekmiştir oda paretoyu Lozan okuluna kabul etmiştir. Kendisi italyandır.
- ✓ Optimalite ve yeni refah teorisi adlı teorilerin öncüsüdür.
- ✓ Kaynakların etkin dağılımı üzerinde durmuştur.
- ✓ Ultra liberal iktisatçıdır.
- ✓ Walras'ın analizlerini matematiksel olarak geliştirmeye çalışmıştır.

J.Schumpeter.

- ✓ Ekonomide meydana gelen istikrarsızlıkların nedenini girişimcilerin yıkıcı etkisine bağlamıştır.
- ✓ İktisadi büyümeyi yeniliğe bağlar, yeniliğin olması ise ancak girişimcinin mevcudiyeti koşulundan mümkündür der ve son olarak derki girişimcinin oluşabilmesi içinde kredi olması gereklidir.
- ✓ Ekonomik dengenin yıkılması yeniden yapılması içindir der
- ✓ Kapitalist toplumun bir süre sonra yıkılmaya mahkum olduğunu enteresan bir şekilde öne sürer.
- ✓ Yazdığı eser iktisadın incili olarak adlandırılır.
- ✓ Kendisinin görüşleri o denli farklıdır ki bu amcamızı herhangi bir okul mensubu olarak görmek doğru değildir.

E.Böhm-Bawerk

- ✓ Schumpeterin ifadesi ile "Burjuvanın Karl Marxıdır" Çünkü açıklamaları ile kapitalist sınıfın kar ve faiz adı altındaki gelirlerini haklı çıkarmıştır.
- ✓ Avusturya okulunun temsilcisidir.
- ✓ En önemli katkılarından biri nihai fayda kuralına dayalı olarak fiyat analizidir.
- ✓ Alt ve üst fiyat sınıflarının olduğundan bahseder ve derki eğer fiyat alt sınıra yakın oluşmuşsa alıcı üst sınıfa yakın bir noktada oluşmuşsa satıcının faydasıdır.
- ✓ Marx'a faiz teorisine eleştirmiş ve Marx hakkında öyle böyle bişiler demiştir... Kapitalistler çok severken, Komünistler nefret eder. 😊
- ✓ Bawerk Demişki: Bugün mevcut olan mallar, insan ihtiyaçlarının tatmini yönünden teknik olarak daha üstün mallardır ve gelecekteki mallara nazaran daha yüksek fayda sağlarlar.
- ✓ Faiz oranı bir fiyat kavramı olup bugünkü mallar ile gelecekteki mallar arasındaki değer farkını yansıtır.

İktisadi Düşünce Tarihi

Alfred Marshall (adamım büyük iktisatçı)

- ✓ Politik iktisattan ziyade iktisat terimini kullanan ilk iktisatçıdır daha öncesinden politik iktisat şeklinde bir kullanım vardı.
- ✓ Talep kanununda talebi belirleyen faktörler arası ilişkiyi oraya koymuştur.
- ✓ Tüketici rantı ve esneklik gibi neoklasik iktisadın temel görüşlerini açıklamıştır.
- ✓ Üretim zamanlarını çok kısa, kısa ve uzun dönem olarak ayırmıştır.
- ✓ Say ve Fisher'in kuramları üzerine katkıda bulunarak makro iktisatla da ilgilenmiştir
- ✓ Mikro iktisat diye adlandırılan iktisat bölümünün ve neoklasik iktisadın babasıdır.
- ✓ Fisher`in miktar teorisini çalışmaları ile doğrulamıştır.
- ✓ Tam rekabet şartlarının ancak gelir dağılımın optimal olduğu taktirde maksimum refah yaratabileceğini savunur
- ✓ İktisat ilminin ünlü isimlerinden J.M. Keynes, A.C. Pigou, Joan Robinson, Piero Sraffa, D.H. Robertson gibi iktisatçıları A.Marshall yetiştirmiştir (boşuna adamım demedik ☺)
- ✓ İktisadi servet ilmi olarak değil insan davranışı ilmi olarak görür
- ✓ İktisadın içine ahlakın katılabileceği yönde görüşleri mevcuttur.
- ✓ Walrasın aksine "Kısmi Denge Analizi"ni geliştirmiştir.

J.B.Clark

- ✓ Amerikalıdır
- ✓ Bölüşüm kuramını en iyi şekilde açıklamıştır.
- ✓ Ona göre bölüşüm kuramı azalan verimler yasasına tabi olmalıdır.Bu yasa hem toprakta hem emekte hemde sermayede geçerlidir.

Test Sorularına Yönelik Pratik Notlar: (Böyle bir çalışma metodunu kınıyor ve benimsemiyor olsam da yapmadan edemedim.)

Devlet Müdahalesine Evet Diyenler: Tarihçi okul,Sismondi,Saint Simon,Robert Owen,Charles Faurier, Prudhon,Karl Rodbertus, F. Lassale,Karl Marx,Merkantalistler

Devlet Müdahalesine Hayır Diyenler: Klasikler,Neoklasikler,Marjinalistler,Fizyokratlar

İşçi birlikleri kurulmalı diyenler: R.Owen,F.Lassale,Charles faurier

İşçi Birliklerine karşı olanlar: Prudhon

Özel Mülkiyete hayır diyenler: Robert Owen,L.Blanc,Prudhon

Özel Mülkiyete evet diyenler: Sismondi, Saint Simon,klasik ve neoklasikler

Mübadele borsası: R.Owen,Prudhon

Klasik okulu eleştirenler: öncü sosyalistler,marx ve engel, tarihçi okul.

Makineleşme ve sanayileşme kötüdür diyenler: sismondi,karl marx,Charles faurier

makineleşme iyidir diyenler: klasik ve neoklasikler,Saint simon

küçük burjuva sınıfının oluşmasını isteyen: sismondi

merkezi planlama yerine yerinden yönetimin olması gerektiğini söyleyen: Charles faurier

devleti fakirlerin bankeri olarak gören ve Kollektif mülkiyeti savunan : Louis Blanc

sorunların oy mekanizması ile çözülebileceğine inanan ve tunç yasasını çıkaran : ferdinand lassale

marx`a göre : kar haddi: $s/v+c$, artık değer haddi: $kar+rant+faiz/ücret$, sömürü haddi: S/v

faydacılığı ilk bulan : benthamdır piyasa faydasından bahseder

azalan marjinal faydayı ilk bulan: Henry gossen

iktisadın evrenselleşmesi için matematiğe bürünmesi gerekir diyen: jevons

iktisadın yerel kimliği olmaz evrensel kimliğe ulaşabilir diyen: menger

malları alt ve üst mal diye sınıflandıran : menger
faydalı olan her şey mal değildir diyen: menger
genel denge analizini matematiksel olarak açıklayan : Walras
kaynakların etkin dağılımı üzerine duran: pareto
istikrarsızlıkları girişimcilere bağlayan: schumpeter
schumpeter iktisadi büyümeyi neye bağlar: krediye,girişimciye yeniliğe
marxı faiz konusunda eleştiren: böhm bawerk
fiyatların alt ve üst sınıfları olduğunu söyleyen : b.bawerk

Vize öncesi:

"**Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi**" adlı dev eserinde ilk defa farklı bir şekilde dile getirdiği "Osmanlı İktisadi Dünya Görüşü İlkeleri"ni 3 başlıkta toplamış. Bunlar.

İaşe (provizyonizm) İlkesi : İktisadi faaliyetin amacı, insanların ihtiyaçlarını karşılamaktır. Binaenaleyh üretilen mal ve hizmetlerin mümkün olduğu kadar bol, kaliteli ve ucuz olması ,yani piyasada mal arzının mümkün olan en yüksek düzeyde tutulması hedeftir. (syf:45-46)

Gelenekçilik: Sosyal ve iktisadi ilişkilerde yavaş yavaş oluşan dengele,eğilimleri mümkün olduğu ölçüde muhafaza etme ve değişme eğilimlerini engelleme ve herhangi bir değişme çıktığı takdirde , tekrar eski dengeye dönmek üzere değişmeyi ortadan kaldırma iradesinin hakim olması şeklinde tanımlanabilir (syf: 48)

Fizikalizm: En genel ve kısa tanımıyla fiskalizm hazineye ait gelirleri mümkün olduğu kadar yüksek düzeye çıkartmaya çalışmak ve ulaştığı düzeyin altına inmesini engellemektir(syf:50)

Merkantalizm 16. yüzyılda Batı Avrupa'da başlamış ekonomik bir teoridir. Merkantalizm'e göre bir milletin refahı anaparanın miktarına bağlıdır ve küresel ticaret hacmi değişmez. Ekonomik servet veya anapara devletin elinde tuttuğu, altın, gümüş miktarı veya ticari değer ile temsil edilir. Bu da diğer devletlerle olan ticari dengenin olumlu yönde olması ile en iyi yükseltilir. Merkantalizme göre, yönetim ekonomide korumacı bir rol oynamalı, dış satımı desteklemeli ve dış alımı sınırlandırılmalıdır. Bu fikirler üzerinde duran ekonomik sisteme merkantalist sistem denir.

Fizyokrasi, insan toplumlarının tabii kanunla yönetilmesi. Tabii kanun felsefesinin düşünce dünyasına egemen olduğu 18. yüzyılda, Fransa'da gelişen bir okul da bu adla anılmaktadır. Okul mensupları, "fizyokratlar" diye tanımlanır. Okulun önde gelen temsilcisi Dr. F. Quesnay'nın eserlerinden biri, Droit Naturel, yani "Tabii Kanun" başlığını taşımaktadır.

Çağlarında çok kısa bir süre etkili olmakla beraber, Fizyokratlar, iktisadi düşünce biçimlerine getirdikleri yeniliklerle bugün de anılırlar. İktisadi düzenin işleyişini, soyutlama yöntemi ile kurdukları bir model çerçevesinde anlama çabaları, toplumu işlevlerine göre birbirinden ayırmaları, servetin kaynağını mübadele değil üretim sürecinde aramaları, tarım üretimini düşünce sistemlerinin merkezi yapmaları, başlıca özellikleri arasında sayılabilir.

Fizyokratlar fayda (util) kavramının ölçülebileceğini savunmuşlardır. Toplam Fayda Maksimum noktada iken Marjinal faydanın sıfır olacağına yönelik kesin varsayımlarda bulunmuşlardır.